Теа открива шоколада!

Автор Джанет Милбърн Илюстратор Агата Матрас

FAIRTRADE

За партньорите по проекта:

Център за Образование за развитие в Камбрия (CDEC) е водещ доставчик на образователни услуги в Камбрия , член на Консорциума на центровете за образование за развитие, обединяващ мрежа от около 30 образователни центрове в цяла Англия. CDEC се занимава с добро преподаване и учене, като набляга на качествения подход и развитие на мисловни умения, изследване и размисъл. Ние смятаме, че е важно младите хора да осъзнаят връзките между собствения си живот и този на хората по целия свят, да разберат начините, по които ние сме зависими едни от други, да помислят върху причините за неравенството в света и да намерят начини да действат отговорно в ежедневието си. Наред с редица национални и глобални проекти, ние предлагаме професионална помощ и обучение за училища, уроци на открито, "зелени" училища, философско изследване и свързване между училищата.www.cdec.org.uk

Център Бъдещи светове е инкубатор за социални предприемачи, които мечтаят, проектират и изпълняват проекти за насърчаване култура на съвместно съществуване, правата на човека, и мир, като използват методи, основани на най-новите технологии, наука и демократичен диалог.

Мисията ни е да дадем възможност на хората да преосмислят социалните предизвикателства на местно и европейско ниво. Нашите действия се водят точно на ръба на мястото, където може да се случи социалната промяна. Ние сме организация, в която са свързани идеи, проекти, методологии и хора. Организацията разполага с четири оперативни екипа: Глобално образование, Хуманитарни въпроси, Дизайн на бъдещето и Лаборатория за нова среда.

Институт за Глобална отговорност (IGO) е неправителствена организация, основана през 2006 г. във Варшава, Полша. IGO осъществява инициативи и застъпничество за каузи, разкриващи причините за неравенството по света и предоставя образователни услуги за подобряване на качеството в преподаването. Ние вярваме, че в образованието е важно да се покажат алтернативни гледни точки и решения на глобалните предизвикателства и да се насърчи критичното мислене у младите хора и възрастни, така че те да почувстват, че могат да допринесат за промяната. Ние също се стремим да представим глобалните въпроси по начин, който дава възможност на учениците и младите хора да ги съотнесат към техните лични преживявания и да станат съпричастни и солидарни с връстниците си по света. Предлагаме образователни ресурси и семинари за учители и повишаване на осведомеността и застъпнически кампании за млади хора и възрастни. http://igo.org.pl/

Алианс за регионални и граждански инициативи (АРГИ) е неправителствена организация, основана през 2006 г. със седалище в София, България и пет клона в други български градове, включително и Силистра. АРГИ инициира и подкрепя действия, които са насочени към развитие на качествени образователни програми за всички възрастови групи, трансгранично сътрудничество и партньорства, които стимулират социалното и икономическото развитие на региона. Ние силно вярваме в ученето през целия живот, както и в отворено образование, насърчаващо свободното мислене и емпатията. В същото време работим с трансгранични общности в Македония, Турция, Сърбия и Румъния за създаване на междукултурни партньорства и изпълнение на проекти за социално и икономическо развитие.

Проектът се финансира от Европейския съюз и се ръководи от CDEC с допълнителна подкрепа от Голямата лотария

Теа открива шоколада! е разказ за пътя на шоколада Феър трейд /Fair trade/, (Феър трейд е търговско партньорство за насърчаване на справедлива търговия) от фермата за какао в Белиз, на кораби и камиони до местния магазин на Теа. Историята е създадена като част от проекта за глобално образование "Светът пред прага ни", насочен към по-малки деца (на възраст от 3-8 години).

Нашите деца растат в един все по-сложен и глобален свят, в който само с натискане на бутона или чрез купуване на шоколад животът им се свързва с различни хора и места! За да могат те да бъдат „граждани на света" са им необходими умения и разбиране, които са от решаващо значение както никога досега. Почти 9 от 10 човека от британската общественост са съгласни, че "глобалното обучение в училище е от решаващо значение, (както и проблема с изменението на климата и международната бедност) и трябва да се работи и за в бъдеще по тези въпроси." Но да насочиш вниманието на малките деца към тези предизвикателни и сложни въпроси може да бъде трудно и обезсърчително. Проектът "Светът пред прага ни" изследва три основни учебни теми: концепцията за взаимосвързаност (връзка между местно и глобално), устойчивост и справедливост (чрез концепцията Феър трейд). Учители и родители могат да използват **Теа открива шоколада!**, за да изследват тези големи идеи с децата си.

На страниците 23 и 24 са представени някои дейности и дискусионни въпроси, както и още много други източници в сайта www.worldfromour-doorstep.com

Какво е Феър трейд (Справедлива търговия) ?

Феър трейд е търговско партньорство за насърчаване на справедливата търговия. Това е лесен начин, чрез който всеки може да подкрепи милионите земеделските производители в развиващите се страни, които се борят да си изкарват прехраната от продажбата на собствените си продукция. Покупката на продукти с логото на FAIRTRADE дава гаранция, че производителите ще получават справедлива цена плюс малко повече, както и Феър трейд премия за инвестиция в проекти по техен избор. Всички хора по света са част от движението на бързо разрастващия се Феър трейд, защото вярват, че малките действия допринасят за големи промени, които правят света по-справедлив за всички.

Търсете този знак!

Благодарности

Бихме искали да благодарим за някои от ранните идеи и работа от страна на учителите и децата в Детското училище „Св. Джеймс" в Уайтхавен, които помогнаха за развитието на идеята за Fairtrade Теа. Изказваме благодарности и на учителите и практиците, работещи с малки деца в Англия, България, Кипър и Полша, които също помогнаха за разработването и реализирането на някои от тези дейности и учебни планове.

Теа открива шоколада!

Теа обича шоколад. А ти?

Но знаеш ли откъде идва шоколадът?
Теа не знаеше, затова попита своята баба г-жа Беар, която живееше в една ферма.

- Мога да отглеждам пшеница, но не мога да отглеждам шоколад - каза баба ѝ. - Купувам шоколад от местния магазин. Искаш ли да отидем и да купим малко?

Беше мразовито, затова Теа си облече раирания си пуловер и тръгна с баба си. На рафта в магазина тя видя изложени много шоколади.

Теа попита продавача в магазина откъде идват шоколадите.

- Те пристигат тук с голям камион - отговори той.

Chocolate Box
CZEKO
PRZY

Теа излезе навън и попита шофьора на камиона откъде идват кашоните. Той каза:

- Вземам ги от фабриката. Искаш ли да дойдеш с мен и да си вземеш и ти?

- Да, моля - каза Теа, но понеже все още беше малко мече, мъжът трябваше да я повдигне и да я сложи в кабината, в предната част на голямия камион.

Във фабриката Теа попита управителката откъде идва шоколадът. Тя ѝ обясни, че го правят от млякото на кравите, със захар с марката “Феър трейд ” ...

...и какаови зърна с марката “Феър трейд”, всичко се смесва и се получават шоколадовите блокчета.

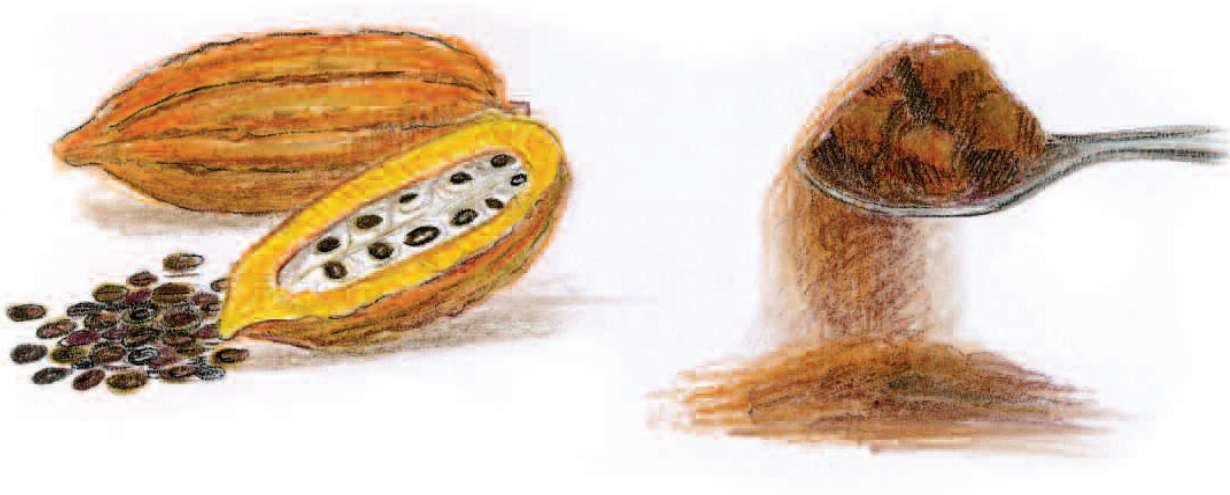

- Но откъде идват какаовите зърна? - попита отново Теа.

- Нашите какаови зърна пристигат в големи чували с камиони. Искаш ли да ги видиш? - отговори управителката.

-Да, моля – каза Теа и беше повдигната на платформата.

Те отидоха чак до пристанището, където имаше кораб, завързан с огромни въжета.

Теа видя как един голям кран повдигаше чувалите с какаови зърна от кораба и ги товареше върху камиона

- Откъде идват всички тези чували? - попита Теа мъжа, който разтоварваше камиона.

- Те идват от Белиз, това е държава в Южна Америка – каза тя.

- Това пък къде е ? – попита Теа.

- Много е далеч - каза Капитанът. – Искаш ли да отплаваш с мен и да разбереш къде растат какаовите зърна?

- С удоволствие - каза Теа и тръгна по мостика на кораба.

Прекосиха Атлантическия океан за три седмици. Колкото повече приближаваха Белиз, толкова по-топло и слънчево ставаше. На Теа и беше толково горещо, че трябваше да съблече раирания си пуловер. За щастие под него тя носеше тениска Fairtrade.

Пристанището в Белиз беше много по-малко от това в Англия.

- Откъде вземате чувалите с какаови зърна? - попита Теа един от мъжете, който товареше лодката.

- Аз ги донасям с моя камион - каза той. - Искаш ли да видиш къде растат какаовите зърна?

- Ооо, да моля - каза Теа.

Мъжът вдигна малкото мече в кабината на своя камион и те потеглиха нагоре в планината. Бързо стигнаха до мястото, където растат какаовите зърна.

Пристигнахме - каза мъжът, - това е моята какаова ферма.

Теа слезе от камиона и се огледа наоколо.

-Тези дървета са много смешни - каза тя, поглеждайки към големите дървета с буци, които стърчаха от стволовете им .

- Това са какаови дървета - каза собственикът на плантацията - какаовите зърна растат върху тях.

- Къде са какаовите зърна?

- Вътре в какаовите шушулки - отвърна мъжът.

- Ние обираме шушулките, разрязваме ги и ги отваряме, след което оставяме за около една седмица семената под бананови кори да изсъхнат на слънце.

- Когато изсъхнат, ги слагаме в чували и ги носим на пристанището - продължи той.

-Може ли да си купя и аз какаови зърна за вкъщи - попита Теа.

- Да можеш, ако ми платиш справедлива цена за тях - каза мъжът

- Феър трейд означава винаги да получавам справедливо заплащане за моите какаови зърна. Така знам , че ще имам достатъчно пари, за да изхранвам семейството си и ще съм сигурен, че всички ще са здрави. Но това не е всичко. Благодарение на допълнителните пари, които получаваме от Феър трейд, всички деца в моето село ще могат да ходят на училище. Земеделските производители на Феър трейд могат да имат чиста вода за своите стопанства и да построят лекарски кабинет.

-Сега, когато научих, откъде идва шоколадът, ще мога да разкажа на всички мои приятели как Феър трейд подпомага селските производители и защо е от голямо значение те да получават справедлива цена за своята продукция.

- Това ще е много добре - каза мъжът.

- Мисля, че ми е време да се прибирам вкъщи - каза Теа.

Теа, вече едно много изморено малко мече, след това нейно приключение, се качи обратно в камиона и тръгна по дългия път към дома си.

Идеи за дейности

Тази книга е написана в помощ на преподаватели и практици, работещи с деца на възраст между 3 - 8 години. Тя има за цел да им помогне да включат глобалното образование в своите учебни дейности. Тези дейности могат да се използват като въвеждащи и са предназначени за блок от часове, свързани с тази книга, както и с темите за „връзката между хората и местата“ и „справедливостта“. Заниманията, които са подходящи за по-малки деца (5 и под 5 години) са обозначени със звездичка *.

Лични, социални и емоционални аспекти на обучение

- Помислете за това, как Теа се чувства във всеки етап от пътуването си. Каква е реакцията ѝ, когато вижда какаовите зърна в шушулката? Вълнува ли се? Виждала ли е нещо подобно преди това? Как се чувства при срещата си с хората, които работят в какаовата ферма и техните семейства?

- Изследвайте „справедливостта“, като използвате парченце шоколад с логото на Феър трейд и го отчупвате на равни или неравни части. Справедливо ли е всеки да получи еднакво парченце? Опитайте да изберете деца с различни характери и да решите – кой се нуждае от най-много шоколад? Например, момче, което е пътувало много и е забравило да закуси или момче, което току-що е обядвало, но шоколадът за него е най-любимото нещо на света. Можете да помислите за много други примери, за да покажете, че „справедливостта“ може да означава много различни неща, не само като споделяне на еднакви неща.

- Използвайте настоящата книга във вашата класна стая, когато възникнат въпроси за споделяне или дискусия, за да разберете и разрешите конфликтите. Какво би си помислила Теа? Съществува ли по-справедлив начин (да играем заедно? Да споделяме играчки? Да слушаме и да говорим?). Как би се почувствал някой друг в тази ситуация? Можете да помолите децата да опитат да чуят гласа на „справедливостта“ вътре в самите тях, както Теа слуша собствения си глас! Нарисувайте картинка, на която всеки глас принадлежи на някого и покажете мястото, където се намира той (например: в корема ти, в сърцето ти, в главата).

- (Пример за драматизация) Теа току-що се е върнала от дългото си пътуване. Как се чувства тя? Какво можем да направим за нея, за да я накараме да се почувства добре дошла и в безопасност? Как ще се погрижим за нея? Продължете размишлявайки, как ще се погрижим един за друг, имайки предвид различните характери в ролевата игра. Ами ако с този човек ние не сме приятели, ще продължим ли да се грижим за него и да го пазим както преди?

- (Крениця) Теа е някъде във вашия училищен двор. Насърчете децата да я търсят на малки групички заедно. Когато те я намерят, разговаряйте с децата за това как различната среда ни кара да се чувстваме (например между дърветата, на улицата, на тихо и спокойно място и т.н.), за да разберете колко добре са се чувствали децата на различните места. Те могат да гласуват, слагайки грахчета в саксии. Продължение на идеята: дискусията може да се осъществи и по време на разходка из квартала. Как можем да помогнем за създаването на приятна среда на закрито и навън?

Справедливост / Феър трейд

- • Логото на Феър трейд : покажете цвета на логото на Fairtrade и попитайте учениците „какво мислят за него и на какво е символ тази снимка?“ [Учителят отбелязва: В идеята за самия дизайн са включени зелено(от трева), синьо (небе), черно (фермер с вдигната ръка нагоре, който вика Ура за справедливостта)] Когато ние купуваме неща с това лого, на фермерите ще им бъде платена справедлива цена за тяхната работа (можете да направите съпоставяне с поощрителната система във Вашето училище). Децата работят на малки групички , за да могат да направят свое собствено лого.

- Потърсете неща на Феър трейд във вашия дом/ училище. Родителите могат да участват в това, като помогнат на техните деца да намерят на картата на света от къде идват различните продуктите . Ако е възможно, могат да донесат опаковките им (за да ги използвате за други дейности).

- Феър трейд - Търсене на съкровище: Припомнете на децата за логото на Феър трейд и обяснете какво означава то. Поставете опаковки на територията на училището – някои Феър трейд, други не. Кажете на децата, че търсенето на съкровище е само с цел да открият Феър трейд предмети/неща (за това те трябва да гледат внимателно за логото). Резюме: поставете всички на масата и играйте игра - покажете им някои от нещата, които мислите, че те ще са в състояние да запомнят и след това вземете едно от тях/ скрийте едно от тях (докато детските очи са затворени!) и вижте, дали те ще могат да познаят кое липсва.)

- Погледнете картинката на Теа и нейната баба в магазина (използвайте това,за да ги заведете в местният магазин и там те да открият продукти с логото на Fairtrade). Колко продукти са открили, какви видове са те? Те достатъчно ли са, или бихте искали да има повече? Можете ли да напишете писмо до мениджъра на супермаркета и да му разкажете за вашето посещение?

- * Изтеглете книжката за Теа за оцветяване. Оцветете картинките. Колко пъти срещнахте логото на Феър трейд ? Направете изложба на детските картинки. По-големите деца могат да напишат и по едно изречение, чрез което да опишат какво е изобразено на тяхната картинка. [SCREEN SHOT OF FT COLOURING BOOK]

* Донесете ПОДБРАНА ОТ Вас храна с логото на Феър трейд (банани, сушено манго, ядки, шоколад, бисквити и т.н.) и храна, която е местно производство (хляб, бисквити, ябълки, мед, сладко, и т.н.) и организирайте пикник („Местни и справедливи“). Помолете децата да си затворят очите и да си представят пътуването на всичката тази храна до тях и колко много хора са помогнали тя да достигне до тях... ? (бихте могли да използвате звукови ефекти от интернет, за да помогнете на децата да се сетят за различни места, където храната се произвежда.

Ако вашето училище има книжката за пътуващия Тед, можете да го свържете с пътуването на Теа, и да отидете до местния магазин с целия клас, където да купите продукти с логото на Фейъртрейд.

С вашия клас направете хрупкави шоколадови кексчета. (използвайки продуктите на Фейъртрейд), и накрая на занятието (след опитването им) предложете им да си купят кексче, като всяко струва по 20 стотинки. След това в междучасието, да ги продават на другите деца , като всяко трябва да струва по 50 стотинки... пример за несправедлива търговия! Ангажирайте децата след това в дискусия/ разговор за това, как са се почувствали те. (Това може да бъде стимул за генериране на въпроси, които да използвате за изследване)

Карти

* На голям лист хартия, нарисувайте картина с фермата на госпожа Беар (баба Мецана) и природата около нея. Децата могат да добавят рисунки или играчки, които могат да намерят във фермата (животни, сгради, хора). След това нарисувайте картина на какаовата ферма. Отново помолете децата да разкажат какво биха могли да открият във фермата и пространството около нея.

Погледнете голямата карта на света и намерете Белиз. Опитайте да решите къде живее Теа, да проследите нейното пътуване, отбелязвайки колко надалеч може да е отишла, през кои океани и държави може би е преминала. Поговорете за други детски пътувания, на които са ходили децата и повторете процеса. Говорете за разликите между вашата страна и Белиз (време, околна среда, храна, жилища, училища ...) КАРТА НА СВЕТА

Представете на учениците си набор от продукти с логото на Фейъртрейд и погледнете опаковките им, за да разберете къде са произведени. Подредете продуктите в зависимост от континентите (Африка, Южна Америка, Северна Америка, Азия, Австралия, Европа, Антарктида). Намерете реалните страни на голяма карта на света. Залепете етикетите на продуктите върху самата карта и използвайте конец, за да покажете откъде идват те. Насърчете децата да мислят за това, какво би било, ако ние имаме възможността да купуваме храна от други части на света.

Разхвърляни карти – използват се действителни елементи за създаване на мулти-сензорна карта, за да се поясни откъде идва всеки един продукт, например чрез залепване на кафе върху Етиопия, какао върху Белиз, чаени листа върху Индия и т.н. След като приключите, покривате цялата карта отзад с лепкава пластмаса и я използвате за показване.

Теа открива шоколада!

Cumbria Development Education Centre, Low Nook, Rydal Road, Ambleside, Cumbria LA22 9BB
Tel/Fax: 015394 31602
Email: office@cdec.org.uk

ISBN 978-0-9576426-5-2

Printed by Badger Press www.badgerpress.co.uk
CDEC 2014